

7. Стрес через фінансові труднощі впливає не лише на психічний стан людини — дослідження. Центр громадського здоров'я МОЗ України. URL: <https://phc.org.ua/news/stres-cherez-finansovi-trudnoschi-vplivae-ne-lishe-na-psikhichniy-stan-lyudini-doslidzhennya> (дата звернення: 07.04.2026).

8. Вінокуров Я. Україна (знову) на межі фінансової катастрофи. Чи закінчатся гроші в бюджеті? Економічна правда. URL: <https://epravda.com.ua/power/finansova-dopomoga-yes-zablokovana-chi-zagrozhuje-ukrajini-byudzhethna-kriza-819788/> (дата звернення: 07.04.2026).

Сергієнко А.І.,
здобувачка освіти, ОПП «Міжнародний бізнес», 1 курс,
Науковий керівник: Шевчук В.О.
к.е.н., доцент, доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки,
Національний транспортний університет

АНТИКОРУПЦІЙНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ ЯК ІНСТИТУЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Сучасний етап розвитку нашої країни характеризується значними змінами в економіці, політиці та соціальному житті держави. Водночас реформи, які впроваджуються державою, зокрема правові, економічні та судові, відбуваються досить повільно. Реформування правоохоронних органів також залишається незавершеним, за винятком окремих спроб. Крім того, українські політики часто намагаються перейняти іноземний досвід, не завжди враховуючи особливості власної держави та без належного наукового обґрунтування. Це ускладнює процес побудови України як суверенної, демократичної та правової держави.

Як зазначає Б. Ф. Шебедюк, у XXI столітті проблема корупції в Україні стала серйозною перешкодою для розвитку держави. Негативні наслідки реформ сприяли тому, що корупція почала проникати у різні сфери суспільного життя, зокрема у діяльність органів влади, правоохоронних структур, банківську сферу та бізнес. У таких умовах боротьба з корупцією та організованою злочинністю має не лише правовий, а й політичний характер [3, с. 5].

Україна як держава-учасниця Конвенції ООН проти корупції зобов'язана на виконання її вимог розробляти й проводити ефективну скоординовану політику протидії корупції, яка сприяє участі суспільства і яка відображає принципи правопорядку, належного управління державними справами й державним майном, чесності й непідкупності, прозорості й відповідальності.

Поширення корупції є суттєвою загрозою національній безпеці держави, вельми резонансною проблемою політичної системи і виявляється у практичних питаннях утвердження демократичних засад політичного режиму, у сфері реалізації та захисту прав і свобод громадян, відносин між владою та суспільством, взаємодії різноманітних політичних інститутів [1, с. 44].

Зазначимо, що найбільш обґрунтованим у визначенні поняття «державна антикорупційна політика» є комплексний підхід, запропонований Д. Г. Забродою у своїй статті, де під державною антикорупційною політикою розуміється передбачений законами та підзаконними нормативно-правовими актами комплекс правових, економічних, освітніх, виховних, організаційних та інших заходів, що формуються і реалізуються органами державної влади, місцевого самоврядування та громадськістю з метою виявлення, припинення фактів корупції, усунення детермінант, що її опосередковують, відновлення порушених прав і законних інтересів фізичних, юридичних осіб та держави [2, с. 103].

За останні роки в Україні було здійснено значну роботу у сфері протидії корупції. Завдяки поступовим змінам у законодавстві, підтримці з боку суспільства та міжнародних партнерів сформовано певну систему антикорупційних органів. Зокрема, створено спеціалізовані установи, які займаються запобіганням, виявленням і розслідуванням корупційних правопорушень, а також забезпечують контроль і судовий розгляд відповідних справ. Це свідчить про прагнення держави вибудувати цілісну антикорупційну політику.

Водночас, незважаючи на досягнення, існує низка проблем, які заважають ефективному функціонуванню цієї системи. Однією з основних є недостатній рівень довіри громадян до антикорупційних органів. Крім того, певні суперечності в законодавстві та його недосконалість ускладнюють реалізацію антикорупційної політики. Важливою проблемою також є недостатній контроль за можливими корупційними ризиками в діяльності державних органів і підприємств.

Не менш суттєвим викликом є слабкий захист осіб, які повідомляють про корупцію, що знижує їхню готовність викривати правопорушення. Також негативно впливають такі фактори, як недосконалі механізми запобігання політичній корупції, низький рівень доброчесності в суспільстві та значний обсяг тіньової економіки, що сприяє поширенню корупційних практик.

З огляду на це, для підвищення ефективності антикорупційної політики необхідно вдосконалювати діяльність існуючих органів, покращувати законодавчу базу та зменшувати корупційні ризики в нормативно-правових актах. Важливим напрямом також є посилення захисту викривачів, підвищення прозорості фінансових процесів, зокрема у сфері політики, а також запровадження дієвих механізмів контролю за походженням коштів. Усе це має сприяти зниженню рівня корупції та підвищенню довіри суспільства до державних інституцій.

За даними дослідження Transparency International Ukraine, у світовому Індексі сприйняття корупції (CPI) за 2016 рік Україна отримала 29 балів зі 100 можливих. Це на 2 бали більше, ніж 2015 року, але недостатньо для країни, влада якої назвала боротьбу з корупцією головним пріоритетом. Покращенню позиції у світовому рейтингу сприяло просування антикорупційної реформи, проте відсутність дієвої судової системи та фактична безкарність корупціонерів не дає Україні зробити потужний ривок уперед і подолати 30-бальний бар'єр. У всесвітньому рейтингу CPI Україна 2016 року посідала 131 місце зі 176 країн [4].

У дослідженні Transparency International 2025 року наша країна посіла вже 104 місце з-поміж 182 країн. Таким чином, Україна повторила свій результат CPI-2023 в 36 балів. Проте якіснішому прориву завадило суттєве гальмування євроінтеграційних реформ та виконання міжнародних зобов'язань, які залишаються основними драйверами змін у країні [5].

Отже, показники індексу сприйняття корупції в Україні свідчать про поступове, проте не стійке покращення ситуації. Незважаючи на окремі позитивні зрушення, рівень корупції все ще залишається відчутною проблемою, що вказує на необхідність подальшого вдосконалення антикорупційної політики.

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що ефективна протидія корупції в Україні можлива лише за умови комплексного та послідовного підходу. Важливу роль відіграє не тільки наявність якісного антикорупційного законодавства, але й його реальне виконання, узгоджена робота державних органів та наявність політичної волі. Не менш значущою є підтримка антикорупційних ініціатив з боку суспільства, адже без довіри громадян до державних інституцій досягти відчутних результатів складно. Водночас боротьба з корупцією повинна супроводжуватися змінами в інших сферах життя. Зокрема, необхідно створювати сприятливі умови для ведення бізнесу, підвищувати рівень соціального забезпечення населення та покращувати систему освіти. Важливим є також підвищення професійного рівня працівників правоохоронних органів і дотримання ними принципів законності, справедливості та невідворотності покарання.

Список використаних джерел:

1. Баскакова Ю.В., Гаврилюк В.М., Тарасенко К.В. Досвід зарубіжних країн у здійсненні заходів щодо боротьби з корупцією і його імплементація у національне законодавство : навч.-метод. матеріали. Київ: НАДУ, 2011. 44 с.
2. Заброта Д.Г. Поняття державної антикорупційної політики. *Право і безпека*. 2012. № 2(44). С. 98-104. URL: https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi38/pravobezpeka2012n2v44/pb-2_24.pdf (дата звернення: 05.04.2026).
3. Шебедюк Б.Ф. Антикорупційна політика в Україні: напрями вдосконалення. URL: <https://reposit.nupp.edu.ua/item/18870> (дата звернення: 05.04.2026).

4. CPI 2016. Transparency International. URL: <https://ti-ukraine.org/research/indeks-koruptsivi-cpi-2016/> (дата звернення: 05.04.2026).

5. CPI 2025. Transparency International. URL: <https://cpi.ti-ukraine.org/2025/> (дата звернення: 05.04.2026).

Стовбчата Н.О.,
здобувачка освіти, ОПП «Економіка», 4 курс,
Національний університет «Києво-Могилянська академія»

ГЛОБАЛЬНИЙ ФІНАНСОВИЙ ЦИКЛ ЯК ФАКТОР ОБМЕЖЕННЯ МАКРОФІНАНСОВОЇ АВТОНОМІЇ МАЛИХ ВІДКРИТИХ ЕКОНОМІК

Посилення фінансової глобалізації упродовж останніх десятиліть супроводжувалося розвитком глобальних банків і ринків капіталу, що зумовило посилення спільного руху цін ризикових активів, потоків капіталу та левериджу у світовому масштабі [1, с. 1]. Наслідком цих процесів стало формування глобального фінансового циклу - синхронізованих змін глобальних фінансових умов, що впливає на національні економіки через ціни активів і міжнародні потоки капіталу, причому ключову роль у його формуванні відіграють схильність до ризику та монетарна політика США [2, с. 5-6]. Для малих відкритих економік і країн, що розвиваються, зазначені процеси мають особливе значення, оскільки зовнішні фінансові та капітальні цикли безпосередньо впливають на внутрішню кредитну динаміку, бізнес-цикли та простір для проведення національної монетарної й макропруденційної політики [3, с. 1-2]. Саме тому дослідження механізмів, через які глобальний фінансовий цикл обмежує макрофінансову автономію малих відкритих економік, є актуальним як з теоретичного, так і з прикладного погляду, особливо в умовах підвищеної глобальної невизначеності та зростаючої вразливості окремих країн до зовнішніх фінансових шоків.

У сучасній науковій літературі загалом визнано, що глобальні фінансові умови суттєво впливають на внутрішні умови фінансування малих відкритих економік: зміни у глобальному апетиті до ризику, як правило, провокують відтоки капіталу, знецінення валюти та посилення умов кредитування [4, с. 1]. Водночас у літературі зберігається неоднозначність щодо того, якою мірою глобальний фінансовий цикл обмежує макрофінансову автономію малих відкритих економік, і чи є ця залежність однаковою для всіх країн [2, с. 5-6]. З одного боку, концепція «dilemma» вказує на те, що глобальні фінансові умови, насамперед через монетарну політику США, суттєво визначають внутрішні умови кредитування та премії за ризик, а гнучкість валютного курсу лише частково пом'якшує цей вплив [1, с. 18-19]. З іншого боку, новіші дослідження показують, що країни з більш розвиненими інституційно-політичними рамками є краще підготовленими до зовнішніх шоків і демонструють значно м'якші втрати випуску та менші побічні ефекти від знецінення валюти, що свідчить про можливість часткового послаблення зовнішньої залежності завдяки інституційній спроможності та якості внутрішньої політики [4, с. 1, 14]. Отже, проблема дослідження полягає у з'ясуванні механізмів, через які глобальний фінансовий цикл обмежує макрофінансову автономію малих відкритих економік і тих умов, за яких цей вплив може бути послаблений.

Завданням тез є узагальнити теоретичні підходи до трактування глобального фінансового циклу як зовнішнього обмеження макрофінансової автономії малих відкритих економік, виокремити основні канали його впливу та окреслити умови, за яких якість внутрішніх інституційно-політичних рамок і характеристики фінансового ринку визначають ступінь зовнішньої залежності.

За результатами аналізу літератури глобальний фінансовий цикл доцільно трактувати як системне явище сучасної фінансової архітектури, що відображає синхронізовану динаміку ключових фінансових змінних у світовому масштабі - цін ризикових активів, потоків капіталу, ліквідності, кредитних умов та поведінки фінансових посередників [1, с. 1]. Важливо